provincie limburg

De Raad van de gemeente Gulpen-Wittem
Postbus 56
6270 AB GULPEN

Cluster	FIN	**Behandeld**	[redacted]
Uw kenmerk		**Telefoon**	
Ons kenmerk	DOC-00827613	**Maastricht**	16 december 2025
Bijlage(n)	0	**Verzonden**	18 DEC. 2025

Onderwerp
Toezichtvorm begroting 2026

Geachte raad,

Wij danken u voor het tijdig indienen van uw begroting. Wij hebben de door u vastgestelde begroting 2026 beoordeeld. In deze brief leest u onder welke vorm van toezicht uw gemeente in 2026 valt en wat dit inhoudt.

Toetsing en beoordeling
U heeft de vastgestelde begroting 2026 en jaarrekening 2024 van uw gemeente tijdig aan ons toegestuurd. Wij hebben beoordeeld of de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Dit betekent dat wij onderzoeken of de structurele baten de structurele lasten dekken en of de ramingen realistisch zijn. Wanneer de begroting niet structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand zal worden gebracht. Naar aanleiding van ons onderzoek komen wij tot de volgende beoordeling.

Toezichtvorm 2026: Repressief toezicht

Uw begroting voldoet aan de wettelijke bepalingen om voor repressief toezicht in aanmerking te komen. U kunt uw begroting direct uitvoeren. Onze goedkeuring is niet nodig. Wij willen wel benadrukken dat wij ons zorgen maken om de financiële positie van uw gemeente. Er hebben op ambtelijk en bestuurlijk niveau gesprekken plaatsgevonden en er zijn afspraken gemaakt om te streven naar een structureel sluitende begroting 2027.

Het is wel van belang dat u ons onderstaande stukken ter kennisname toestuurt, zodat wij de financiële ontwikkelingen van uw gemeente kunnen volgen:
- de begrotingswijzigingen binnen twee weken na vaststelling;
- de documenten uit de Planning- en Controlcyclus, zoals de Kadernota of Perspectiefnota en de tussentijdse Bestuursrapportage binnen twee weken na vaststelling.

Toetsingscriteria
Ons oordeel baseren wij op de kaders en criteria genoemd in:
1. De Gemeentewet (artikel 203).
2. De Algemene Wet Bestuursrecht (titel 10.2).
3. Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
4. Het gemeenschappelijk financieel toezichtkader GTK 2020 Gemeenten.
5. De begrotingscirculaire 2026 (Kenmerk DOC-00763378).

Bevindingen en aandachtspunten
Niet structureel sluitende begroting 2026
De begroting sluit, inclusief amendement, met een nadelig structureel resultaat van - € 0,6 miljoen in 2026 en - € 0,2 miljoen in 2027. Omdat de begroting 2028 en 2029 structureel en reëel in evenwicht zijn, heeft dit geen gevolgen voor de toezichtvorm 2026. Wel maken wij ons ernstige zorgen om de financiële positie van uw gemeente. Mede omdat dit het derde opeenvolgende jaar is dat een begroting wordt vastgesteld met een niet structureel sluitend begrotingsjaar. Dit is immers in 2024 en 2025 ook het geval geweest.

Realiteit ramingen
Naast het structureel evenwicht dienen wij ook een oordeel te geven over de realiteit van de begroting. Het is opvallend dat het structureel en reëel evenwicht in 2029 € 1,2 miljoen positief bedraagt, en daarmee fors hoger is ten opzichte van de eerdere jaren. Ambtelijk heeft uw gemeente hier 3 redenen voor genoemd:
- verlaging kapitaallasten als gevolg van het schrappen van de plannen om het gemeentehuis te vernieuwen (effect € 450.000);
- positieve bijstelling van de septembercirculaire voor het jaar 2029 t.o.v. eerdere jaren (effect € 1 miljoen);
- niet opnemen van incidentele baten en lasten in 2029.

Zorgpunten
Op basis van ons onderzoek hebben wij de volgende zorgpunten bij de vastgestelde begroting 2026:
- **indexeren van lasten**: In het kader van reëel ramen moet een gemeente die de algemene uitkering op basis van lopende prijzen heeft geraamd, aan de lastenkant tevens rekening houden met een indexering van de lasten. In een ambtelijk gesprek is aangegeven dat de lasten in de meerjarenraming niet geïndexeerd zijn;
- **investeringen**: Door uw omvangrijke investeringsplannen zult u meer leningen moeten aantrekken waardoor uw schuldpositie zal toenemen. Dit legt voor een lange tijd druk op uw structurele lasten. Wij adviseren u daarom om kritisch te kijken naar uw investeringsbeleid, met specifieke aandacht voor de invloed op uw schuldpositie en structurele lasten;
- **rentelasten investeringen**: In de begroting is te lezen dat voor de geplande investeringen rekening gehouden is met een onderuitputting van de financiering. Ambtelijk is toegelicht dat slechts 30% aan financieringslasten is opgenomen, ervan uitgaande dat niet alle begrootte investeringen gerealiseerd zullen worden. De kapitaallasten voor deze investeringen zijn wel volledig opgenomen in de begroting. De rentelasten zijn dus te laag begroot. Voor de toezichthouder moet in redelijkheid vaststaan dat de gemeente in staat is om de volle jaarlasten binnen een structureel sluitende begroting te kunnen opvangen. Dat is nu niet het geval;
- **kengetallen**: voor de kengetallen worden geen normen opgelegd waaraan een gemeente moet voldoen. Als toezichthouder hanteren we signaleringswaarden om een completer inzicht in de financiële situatie en risicopositie te krijgen. De kernwaarden van de gemeente Gulpen-Wittem vallen allemaal in de categorie: meest risicovol, behalve het kengetal grondexploitatie;

- **opschuivend sluitend meerjarenperspectief:** Zoals hierboven is gepresenteerd is uw begroting 2026 niet structureel in evenwicht. In de begroting 2024 en 2025 was het begrotingsjaar eveneens niet structureel sluitend. Maar door een structureel sluitende begroting in het laatste jaar van de meerjarenraming kwam uw gemeente toch in aanmerking voor repressief toezicht. Het is niet de bedoeling dat dit ieder jaar gebeurt, aangezien het herstel dan ieder jaar naar achteren doorschuift. Houd hier rekening mee bij de voorbereidingen op de begroting 2027, en probeer om het begrotingsjaar 2027 structureel sluitend te presenteren.

Actualisatie beheerplannen
De onderhoudslasten van de kapitaalgoederen nemen jaarlijks een groot deel van uw exploitatieruimte in beslag. Om het beheer, het onderhoud en de financiële consequenties van deze kapitaalgoederen goed in kaart te brengen zijn recente beheerplannen (maximaal vijf jaar oud) belangrijk. Beheerplannen die niet actueel zijn, geven geen reëel beeld van de onderhoudslasten in uw begroting en meerjarenraming. Wij adviseren u het plan voor civiele kunstwerken te actualiseren en de hieruit voortvloeiende financiële gevolgen in de begroting en meerjarenraming op te nemen. Ambtelijk is aangegeven dat een geactualiseerd plan begin 2026 in de raad zal worden vastgesteld.

Overige bevindingen
Naast bovengenoemde zorgpunten hebben we bij de beoordeling van de toezichtvorm ook rekening gehouden met overige bevindingen. We hebben onder andere rekening gehouden met het feit dat uw gemeente geen taakstellingen, bezuinigingen, ombuigingen en stelposten heeft opgenomen in de begroting 2026. Daarnaast is in de begroting rekening gehouden met de septembercirculaire 2025. Deze circulaire geeft in zijn algemeenheid een negatieve bijstelling van de uitkering van het gemeentefonds. Het feit dat de jaarrekening 2024 een positief structureel saldo van € 1,6 miljoen laat zien, is ook meegenomen in onze beoordeling.

Uw raad heeft bij de behandeling van de begroting in de raadsvergadering een motie aangenomen over de financiële sturing door de raad. Voor de toezichthouder laat dit zien dat ook uw raad zich zorgen maakt over de financiële positie van de gemeente. Als toezichthouder willen wij op de hoogte gehouden worden van de voorgang van deze motie.

Afspraken
In een bestuurlijk overleg tussen uw wethouder de heer J. Last en gedeputeerde mevrouw E. Demollin-Schneiders zijn de volgende afspraken gemaakt:

1. Bovengenoemde zorgpunten dienen te worden meegenomen in aanloop naar de begroting 2027.
2. De gemeente zal in het eerste kwartaal van 2027 starten met de voorbereidingen voor de begroting 2027. Er zullen daarbij ook duidelijke financiële kaders worden opgesteld voor de nieuwe coalitie, zodat voor hen vanaf het begin duidelijk is wat de financiële positie van uw gemeente is, en binnen welke kaders zij kunnen handelen.
3. Het ambtelijk contact met de provincie zal worden geïntensiveerd. De toezichthouder zal geïnformeerd worden over het traject met de raad om tot een sluitende begroting te komen. Voor de kaderbrief zal afstemming met de toezichthouder plaatsvinden om te beoordelen of de maatregelen voldoende zijn.
4. Indexeer ook de baten en lasten in de meerjarenraming, om een reëel beeld te krijgen van de toekomstige saldi.
5. Beoordeel de haalbaarheid van de opgenomen investeringen, en maak keuzes. Zorg dat de kapitaallasten en rentelasten volledig gedekt zijn binnen een structureel sluitende begroting.

Financiële verdiepingsonderzoeken
Op 2 juli 2024 heeft Gedeputeerde Staten van Limburg besloten om de financiële verdiepingsonderzoeken, zoals deze jaarlijks per regio werden uitgevoerd, niet langer in deze vorm tot uitvoering te brengen. Vanaf 2026 zullen wij gaan deelnemen aan de landelijke themaonderzoeken op het gebied van financieel toezicht. Daarnaast zullen we in 2026 verder verkennen op welke wijze themaonderzoeken op het gebied van gemeentefinanciën kunnen worden uitgevoerd. Het doel is om inzicht te krijgen in actuele en relevante thema's die bijdragen aan een transparantere en effectievere inzet van publieke middelen. De precieze onderzoeksonderwerpen en betrokken partijen worden in de loop van 2026 nader bepaald.

Tot slot
Wij vertrouwen erop u met deze brief voldoende te hebben geïnformeerd. Wanneer u nog vragen heeft, kunt u contact opnemen met de ambtelijke contactpersoon van uw gemeente.

Een kopie van deze brief versturen wij aan uw college van burgemeester en wethouders.

Gedeputeerde Staten van Limburg

